

Zima a vítr

*Sestra zima láme chrastí,
bratr vítr listí smetá
daleko, na konec světa
do propasti.*

*Sestra zima láme chrastí,
bratr vítr ohně rudé
zapálí, až v mracích bude
černé ovce pásti.*

*Vítr smetá v ohně rudé
stesk a vzdechy sestry zimy,
píšťalami plamennými
tmou zahude.*

Bohuslav Reynek

Všem čtenářům
Budišovského zpravodaje
přejeme
hodně
zdraví,
pohody
a úspěchů
v roce 2015

Petr Piňos, starosta Budišova
Josef Ondráček, místostarosta Budišova
Rada městyse Budišov
Zastupitelstvo městyse Budišov
pracovníci Úřadu městyse Budišov
redakce Budišovského zpravodaje

ZE ZASTUPITELSTVA MĚŠTYSE

Usnesení č. 1 ze zasedání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 10. 11. 2014

Návrh usnesení:

Zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu RNDr. Zdeňka Macháta a Ing. Milana Bočka, zapisovatelku p. Vladislavu Karasovou,
- schvaluje program ustavujícího zasedání v původním znění,
- volí starostou městyse pana Petra Piňose,
- schvaluje zvolení jednoho místostarosty,
- volí zastupujícím místostarostou p. Josefa Ondráčka,
- volí za člena rady městyse p. Milana Doležala,
- volí za člena rady městyse Ing. Ladislava Dokulila,
- volí za člena rady městyse Mgr. Zdeňka Smrčka,
- určuje, že starosta bude pro funkci dlouhodobě uvolněn a ostatní funkce budou neuvolněné,

- zřizuje finanční a kontrolní výbor a určuje, že každý z výborů bude mít tři členy,
- volí předsedou finančního výboru Ing. Milana Bočka,
- volí členem finančního výboru Mgr. Veroniku Ležákovou,
- volí členem finančního výboru p. Hanu Klímovou,
- volí předsedou kontrolního výboru p. Davida Kašpara,

- volí členem kontrolního výboru RNDr. Zdeňka Macháta,
- volí členem kontrolního výboru p. Helenu Zezulovou,
- schvaluje neuvolněnému místostarostovi odměnu ve výši 6000 Kč,
- schvaluje neuvolněným členům rady městyse měsíční odměnu ve výši 1480 Kč,
- schvaluje, aby neuvolnění členové zastupitelstva dostávali měsíční odměnu ve výši 540 Kč,
- schvaluje, aby všechny měsíční odměny pro neuvolněné členy zastupitelstva byly vypláceny od 1. 12. 2014. To znamená:
- neuvolněný místostarosta ve výši 6000 Kč od 1. 12. 2014,
- neuvolnění členové rady ve výši 1480 Kč od 1. 12. 2014,
- neuvolnění členové zastupitelstva ve výši 540 Kč od 1. 12. 2014.

INFORMACE Z MĚSTYSE

Uzavření smlouvy

Technické služby Budišov, s. r. o. uzavírají od 1. července 2014 s majiteli nemovitostí smlouvy o likvidaci odpadních vod, aby majitel splnil povinnost likvidovat odpadní vody v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a zákonem č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu.

Prosíme ty, kteří ještě zmíněné smlouvy nemají uzavřeny, aby si co nejdříve v pracovních dnech od 8 do 14 hodin dohodli termín pro uzavření smlouvy na tel. čísle 602 160 738 – Pavel Černý, Technické služby Budišov.

Za Zastupitelstvo městyse Budišov

Petr Piňos, starosta, Josef Ondráček, místostarosta

Ochrana ovzduší a spalování odpadů

Topná sezóna je v plném proudu. Někdo svůj domek vytápí uhlím nebo dřevem po celou zimu, někdo si jen příležitostně zatopí například na chatě či chalupě. Neuškodí, když si na začátku zimy připomeneme několik informací o tuhých palivech a o tom, co do kamen nepatří.

Velké výtopny ve městech jsou vybaveny drahou technologií na čištění spalin. Domácí kamna, krby a kotle takto vybavit nelze. Proto záleží na každém z nás, kolik jedů vypustíme do ovzduší. Spalovat bychom doma rozhodně neměli materiály jako například staré palety, dřevo z demolice, rozbitý nábytek, chemicky ošetřené dřevo, dřevotřísky, nápojové kartóny, PET lahve, pryže (gumy) a předměty z PVC. Pokud se topí jiným než povoleným palivem, vzniká řada nebezpečných látek. K těm známějším patří dioxiny,

polyaromatické uhlovodíky, formaldehyd, kyselina chlorovodíková, benzen či styreny a také okolí obtěžující zápach. Tyto látky dráždí oči, sliznici nosu a dýchací cesty. Ve vyšších koncentracích mohou působit nevolnosti, bolesti hlavy i poškodit plíce. Nežádoucím spalováním poškodujeme nejen sami sebe a své děti, ale také své nejbližší okolí. Na jedy ve vzduchu jsou citlivější děti, těhotné ženy, starší osoby a lidé trpící astmatickým či jiným respiračním onemocněním. Mějme k nim proto ohled a nespalujme odpady v lokálních topeništích. Odpadů se můžeme zbavit v některém ze sběrných dvorů.

Víte, že:

- spálením starých palet, dřeva z demolice, rozbitého nábytku nebo natřených prken či chemicky ošetřeného dřeva se vyprodukuje asi 50 až 500× více dioxinů než při topení čistým palivovým dřívím? Starý nábytek je vhodnější prodat do bazaru nebo odložit ve sběrném dvoře.
- spalováním celobarevných letáků a časopisů se do ovzduší mohou uvolnit těžké kovy z barev? Letáky a časopisy patří do kontejnerů na tříděný papír. Proti vzhazování zbytečných reklamních tiskovin do poštovních schránek se můžeme bránit tzv. antireklamní nálepkou.
- spalováním pneumatik vznikají polyaromatické uhlovodíky a další jedovaté látky?
- nebezpečné odpady (baterie, barvy, léky) spálením nezničíme, ale jedovaté látky, které spalováním vzniknou, se dostanou do ovzduší a následně i do půdy?

Upozorňujeme, že:

- provozovatelé stacionárních zdrojů (např. lokálních topenišť) jsou povinni dle § 17 odst. 1 písm. c) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, spalovat ve stacionárním zdroji pouze paliva, která splňují požadavky na kvalitu paliv stanovené prováděcím právním předpisem a jsou určena výrobcem stacionárního zdroje nebo paliva uvedená v povolení provozu.
- fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako provozovatel stacionárního zdroje v rozporu s § 17 odst. 1 písm. c) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, spaluje ve stacionárním zdroji paliva neurčená výrobcem stacionárního zdroje.
- za tento přestupek lze uložit pokutu až do výše 50 000 Kč.

*Odbor životního prostředí, MěÚ Třebíč
a Rada městyse Budišov*

Neexistuje štěstí či bolest, jež jsou čistě fyzické, svou rolí vždy hrají minulost, okolnosti, údiv a ostatní skutečnosti vědomí.

George Luis Borges

ZPRÁVY

Dýňobraní

Letošní dýňobraní se může pyšnit číslovkou 15. Hodně vody od té doby uplynulo, jedno se však nezměnilo, a to elán budišovských žen. Ty svým oblečením – klobouky, kostkované košile a stylové boty – nenechaly snad nikoho na pochybách, v jakémžto stylu bude letošní dýňobraní laděno.

Slavnostní průvod i se starostou obce Petrem Piňosem vyšel z místa, které je jakýmsi pomyslným středem Budišova, kde se vše sbíhá – sousoší sv. Václava. Po zavěšení

dýňovlajky tančily ženy country tance a děti si zařadily při různých soutěžích. Tradiční roznášení chutných koláčků potěšilo mlsné jazýčky přihlízejících. Všichni si se zájmem prohlédli vystavené dýňové výtvary, které hýřily originálními nápady.

Množství lidí, kteří si našli cestu Pod Hrázku, pěkné počasí, které tentokrát vyšlo, a vtipný program navodily báječnou atmosféru.

A diváci? – diváci se především sešli, a co bylo možná nejdůležitější, bavili se. Tak zase za rok!

Karel Pavlíček

Volby do Zastupitelstva městyse Budišov

V pátek 10. a v sobotu 11. října 2014 se konaly volby do zastupitelstev obcí. V Budišově byla účast poměrně vysoká – z 961 zapsaných voličů se dostavili 693, tj. 70,03 %. Žádný hlas nebyl neplatný.

Zvítězila ČSSD s 30,02 % a získala 5 mandátů. Tři mandáty za 19,60 % získalo hnutí Pro náš Budišov, hnutí „Změna“ obdrželo 14,10 % hlasů a dva mandáty. Po jednom zástupci získali kandidáti KDU-ČSL (9,00 %), Sportovní a hasičská (8,60), Pro podporu rodin s dětmi (6,70), Nezávislí a ODS pro rozvoj Budišova (6,12) a KSČM (5,80 %).

A volili občané volební strany nebo jednotlivé kandidáty? O tom nejvíce vypovídají následující přehledy. Pokud bychom sestavovali zastupitelstvo pouze podle vůle voličů, měla by ČSSD 11 míst v zastupitelstvu, 3 místa by zbyla na náš Budišov a jedno na KDU-ČSL.

Pořadí kandidátů podle počtu hlasů je následující (více než 100 hlasů):

kandidát	strana	hlasy	poř. č. na listině
Petr Piňos	ČSSD	372	1
Mgr. Zdeněk Smrček	Pro náš Budišov	260	2
RNDr. Zdeněk Machát	ČSSD	253	3
Josef Ondráček	Pro náš Budišov	228	1
Ing. Radek Klíner	ČSSD	220	8 (!)
Milan Doležal	ČSSD	195	2
Milan Koš	ČSSD	190	6
Ing. Milan Boček	Pro náš Budišov	176	5
Ing. Ladislav Dokulil	KDU-ČSL	173	1
Milan Syrový	ČSSD	167	5
Jitka Coufalová	ČSSD	167	10
Helena Zezulová	ČSSD	159	4
Josef Karas	ČSSD	159	15 (!)
Ing. Zdeněk Toufar	ČSSD	155	13
<u>Petr Tesař</u>	<u>ČSSD</u>	<u>152</u>	<u>9</u>
Dáša Karasová	ČSSD	149	12
Hana Klímová	Pro rodiny s dětmi	147	4
David Kašpar	Změna	145	1
Veronika Ležáková	Změna	145	2
Petr Sedláček	ČSSD	144	7
Pavel Švihálek	ČSSD	138	11
Mgr. Jana Smrčková	Pro náš Budišov	123	12
Václav Kosina	Pro náš Budišov	122	8
Pavel Tesař	Sportovní a hasičská	115	2
Jaroslav Zezula	ČSSD	115	14
MVDr. Vladimír Mareček	Nezávislí a ODS	114	1
Bc. Miroslav Nováček	Změna	114	3
Olga Ondráčková	Pro náš Budišov	114	11
Jiří Kašpar	Pro náš Budišov	109	9
Josef Orel	Nezávislí a ODS	105	2

Zajímavé je i porovnání úspěšnosti kandidátů podle pořadí na kandidátních listinách.

Čísla kandidátů na jednotlivých kandidátních listinách srovnaná do pořadí podle počtu obdržených hlasů:

	sport.	Změna	KDU-ČSL	ODS	náš Bud.	rodiny	ČSSD	KSČM
1.	2	1	1	1	2	4	1	1
2.	6	2	2	2	1	2	3	2
3.	1	3	5	3	5	5	8	6
4.	3	9	6	11	12	1	2	7
5.	5	15	8	10	8	3	6	10
6.	7	5	10	12	11	9	5	12
7.	13	4	14	14	9	11	10	3
8.	4	10	13	13	14	12	4	11
9.	12	6	4	8	4	6	15	4

10.	11	12	11	5	7	7	13	5
11.	10	13	7	4	15	8	9	13
12.	14	7	3	6	3	10	12	15
13.	15	11	9	15	10	13	7	9
14.	8	8	12	7	6	14	11	14
15.	9	14	15	9	13	15	14	8

Z uvedeného je zřejmé, že budišovští nevolili strany, ale jednotlivé kandidáty.

Porovnání složení zastupitelstva se zastupiteli zvolenými v roce 2010

Počet kandidátních listin se zvýšil ze 7 na 8, počet žen v zastupitelstvu zůstává na čísle 3, vysokoškoláků je 7 oproti minulým 5, zastupitelstvo „zestárlo“ z průměrných 47,4 na 47,6 let (nejstarší měl 61 a má 65, nejmladší měl 31 a má 28 let). Takže ve složení jen malé změny. Z minulého zastupitelstva bylo do nového zvoleno 10 členů, jen jeden (!) zvolen nebyl, čtyři nekandidovali, takže máme 5 nových zastupitelů.

Podrobnosti na www.volby.cz

Po ustavujícím zastupitelstvu 10. 11. 2014 (výpis z usnesení výše) je složení zastupitelstva toto (zleva):

Rudolf Matoušek, Ing. Milan Boček, David Kašpar, Veronika Ležáková, Josef Ondráček – místostarosta, MVDr. Vladimír Mareček, Petr Piňos – starosta, Hana Klímová, Pavel Tesař, Ing. Ladislav Dokulil – člen rady, Helena Zezulová, Ing. Radek Kliner, RNDr. Zdeněk Machát, Milan Doležal – člen rady, Mgr. Zdeněk Smrček – člen rady.

Ladislav Dokulil

Dvě hodiny v jiném světě

Pro letošní premiéru (15. listopadu) nastudovali budišovští ochotníci muzikál Noc na Karlštejně podle divadelní hry Jaroslava Vrchlického. Výborná předloha, známé

písničky, z nichž se některé staly hitem (snad většina je zná v podání Waldemara Matušky, Heleny Vondráčkové, Pavla Bartoně a dalších, ze stejnojmenného filmu Zdeňka Podskalského z roku 1973), vtipný děj i dialogy, to byla pro herce šance. Ti se jí chopili a doslova si svých rolí užívali. Vyprodané hlediště často rozesmáli a roztleskali.

Nastudování náročných dialogů a písní muselo stát hodně námahy. Výsledek za to ale stál! Většina diváků během představení nechala své každodenní problémy v šatně a dobře se bavila, mnozí z nich si melodie z muzikálu v duchu prozpěvovali i cestou domů.

Místo hodnocení jednotlivých herců před nimi smekám a za všechny diváky v sále mohu říci jediné – bravo!

Karel Pavlíček

Z HISTORIE

Budišov 1927 – Pohled od Kašparových k Pavlasovým

Zprava: Kašparovi č. p. 61; Zedulovi č. p. 60; Káfoňkovi č. p. 59, nyní Stavebniny Smejkal; Nováčkovi (Pavlovi) č. p. 58, nyní dům Vítových č. p. 58 a Nováčkových č. p. 36; Hnízdilovi č. p. 57, nyní dům Dvořákových a Pavlasovi č. p. 56 – *foto Ondřej Knoll*

Budišovská kostelní věž

Daleko široko nenaleznete tak zvláštní kostelní věž, jaká je v Budišově na Třebíčsku. Vítá vás přívětivě, když přijíždíte vlakem od východu z pozdětínských lesů a kyne vám „na shledanou“, když objedete ze severu Budišov pod brdskými lesy a mizíte na západ v lesích rudikovských k Velkému Meziříčí. Jede-li tu kdo po prvé, udiveně pohlíží na vrchol kostelní věže.

„To je tam nějaký strom nebo – co –?“ Takových otázek jsme už něco slyšeli!

Ne. Je to čtyřmetrový trojúhelníkový v plechu vytepaný vypouklý obraz; na jedné straně je zpodobněn sv. Gothard klečící v oblacích s rozpjatými rukama k nebi, na straně druhé pak Nanebevzetí Panny Marie. Uprostřed základny své jest obraz upevněn na mohutné železné ose a kol té se snadno otáčí podle vanu větrů.

A právě toto zavdává mnohým vtipálkům, nezalým věci, příležitost k posměšným poznámkám: „Mají to Budišováci pěkného patrona! Kam vítr – tam plášt!“ – Jak se však mýlí tito posměváčkové! Sv. Gothard na budišovské věži se totiž neotáčí po větru! Vždycky jen proti proudům vzdušným! A to hned právě celou svou širokou plochou, takže věje-li např. vítr od severozápadu, míří hrany obrazu od jihozápadu k severovýchodu.

S Gothardus Episc. Patr. Paroch. Ecclesie
Budischovii in Dniō Illrmi DL. Budunovir.

Joan Strčanovskii inv. et Sc. M. Meyericū

Pohled na kostel sv. Gotharda v Budišově
u Třebíče r. 1783 dle vyobrazení mědirytcce
Jana Strčanovského z Velkého Meziříčí.

A proti proudům všech možných větrů se obrací sv. Gothard na budišovské věži již přes 200 let, vzdoruje tam všem i nejdivočejším bouřím, blesky ho nesrazí, hromy nestřesou, vichřice nesmetou... Po celé ty věky stojí stále na své věrné stráž, aby ochránil těch, kdož byli svěření jeho péči. Zdaž může býti příkladnějšího svatého patrona?

Není na své stráž sám. Kol věžní střechy je žulová sloupková ohrada asi 1 m vysoká, odkudž je krásný rozhled do dalekých krajů Českomoravské vysočiny, a v ohradě té jsou umístěny na čtyři světové strany ciferníky věžních hodin, a ve čtyřech rozích týčí se v nadživotní velikosti pískovcové sochy čtyř světců – sv. Prokopa, sv. Vojtěcha, sv. Judy Tadeáše a sv. Josefa.

Nynější tvářnost dostala budišovská věž kolem r. 1725, kdy byla majitelkou panství Anna hraběnka z Paaru, rozená hraběnka z Waldsteinu, manželka Ignáce hraběte z Paaru, nejvyššího dědičného poštmistra, představitele velmi zámožného rodu šlechtického. Rod ten dosáhl později i hodnosti knížecí a významné tehdy funkce palatinské; měl i mnoho jiných statků v českých zemích a v Praze rozsáhlý palác, známý ještě i dnes pod jménem „Platejs“.

Původní forma budišovské věže byla asi jen obyčejnou zvonici, jak ji vidíme vypočteně na první obecní pečetě městečka Budišova z r. 1540, kdy panství vlastnil Petr Mrakeš z Noskova. Z té doby jest i největší zvon 1500 kg těžký, ulitý zvonařem Matyášem z Velkého Meziříčí r. 1524. Teprve tedy Anna hr. z Paaru dala budišovské věži nynější podobu se všemi ostatními jejími ozdobami. Dokonce se vyprávělo, že hraběnka z Paaru byla tak bohatá, že plechový obraz sv. Gotharda dala celý pozlatit, takže v oslnivé záři slunce vrhal své zlaté blesky do dalekého kraje, když jej lze viděti od třebičského „Kostelíčka“, či s kožichovické silnice nad Třebíčí, na opačné pak straně ze severovýchodu od obce Rudy na císařské silnici brněnské u Velké Byteše – a kdožví ještě odkud odjinud.

Podle další pověsti byla nynější forma budišovské věže kostelní myšlenkou Ignáce hr. z Paaru, který prý na svých cestách viděl kdesi ve Švýcařích u kteréhosi jezera podobně upravenou věž, která ho velmi zaujala.

Ostatně bylo by snad možno uvést ještě jinou versi těchto pověstí.

Vysoce vzdělaná, nábožná a umění milovná hraběnka z Paaru měla ve své knihovně rodinně již tehdy velmi proslulý satirický román Cervantesa „O důmyslném rytíři donu Quijotovi de la Mancha“. Bylo to dílo pro svoji zábavnost nejoblíbenější a nejčtenější v celé tehdejší vzdělané světě. Podle všeho paarovské čtenáře zaujala kapitola Cervantesova románu, v níž se potulný rytíř don Quijot a jeho potulný zbrojnoš Sancho Panza setkávají s rytířem Lesním, který nařiká nad neoblomnou Casildeou z Vandalie, že stále nechce vyslyšet jeho vášnivě touhy a stále mu je ukládá nové a vždy nebezpečnější činy. Dokonce „hnala ho do souboje se slavnou obryní Giralidou v Seville, která je tak statečná a silná, jako by byla z bronzu, a ač se ani nehne z místa, je přece nejhybnější a nejobratnější ženou na celém světě“. A Lesní rytíř přišel tedy i do Sevilly, uviděl tam Giraldu a zvítězil nad ní tak, že se ani nehnu po celý týden – poněvadž vál tehdy stále severní vítr...

Lesní rytíř ovšem donu Quijotovi neprozradil, že šlo o bronzovou sochu, 14 m vysokou, stojící na bronzové kouli na vrcholku sevillské katedrály. Socha představuje „Víru“ a nazývají ji Giralidou (od girar, t. j. otáčeti se), protože se otáčí na železné ose, větrem opírající se o veliký prapor, který drží v ruce...

A snad si rodina paarovská vzala podnět z tohoto Cervantesova líčení i při úpravě budišovské kostelní věže... Nevím...

Jen prosím budišovského sv. Gotharda za odpuštění, že jsem přivlékl až z dalekého Španělska do jeho společnosti samotného dona Quijota...! Ale snad stojí za to vědět i o – třeba jen miniaturní – spojitosti mezi budišovským kostelíčkem a – sevillskou katedrálou!

Národní politika, 23. 2. 1943

Ladislav Tvarůžek

Z historie budišovské školy XXII (ročník 1956)

6. třída, 3. 6. 1967

První řada, klečící zleva: Jiří Rybníček, Pavel Klusáček, Josef Krčál, Olin Bednář, Vlastimil Vrba, Josef Bednář a Josef Ondráček

Druhá řada, sedící zleva: Jaroslava Votoupalová, Růžena Žáková, Dagmar Jonášová, Marie Nováčková, Magda Nováčková, Marie Nováčková, Libuše Rybníčková, Marie Tůmová, Marie Horká, Věra Kloudová, Helena Pavličková a Zdena Roušová

Třetí řada, stojící zleva: Zdena Janová, Miroslava Syrová, Miloslava Široká, Alena Krejsková, Ivana Jedličková, Marie Průšová, Marie Zikušková, Lenka Cypriánová, Marie Hladká, Lubomír Robotka a Olina Lysá

Čtvrtá řada, stojící zleva: Stanislav Krejska, Josef Mejzlík, Jiří Vít, František Komínek, Jiří Musil, František Zedníček, Karel Tůma, Ladislav Teplý, Václav Švaříček, Miroslav Tesař a Josef Šulc

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Vážení čtenáři Budišovského zpravodaje, první čtvrtletí školního roku 2014/15 je za námi a my se s vámi rádi podělíme o několik informací z událostí, které jsme v uplynulých týdnech na naší škole prožili. Upřímně vás zveme na akce, které pořádáme nejen pro žáky, ale často také pro širší veřejnost.

První školní den

Deštivé počasí nám nedovolilo uskutečnit zahájení venku před školou, kulturní sál a poté kmenové třídy se staly útočištěm pro žáky a rodiče či prarodiče, kteří své děti doprovázeli do školy.

Všem žákům, zejména prvňáčkům, přejeme úspěšné vykročení do nového školního roku.

Pomoc žákům

Od 1. června 2014 se naše škola v rámci projektu MU Třebíč „ORP Třebíč – síťování škol, jejich vzájemná spolupráce a praktická pomoc ohroženým žákům“ stala vzdělávacím centrem pro pět okolních škol: ZŠ Budišov, ZŠ Rudíkov, ZŠ Vladislav, ZŠ Koněšín, ZŠ Pyšel, ZŠ Trnava.

Petr Svoboda ve škole

Na návštěvu do školy (17. 9.) přijel bývalý žák a vynikající sportovec, atlet Petr Svoboda. Se žáky si povídal o rocích, které prožil ve škole a o svých sportovních úspěších. Zajímavostí bylo, že průběh besedy natáčela i Česká televize, která několik momentů zařadila do vysílání v rámci pořadu Třináctá komnata.

Běh naděje

Ve středu 17. 9. 2014 se od 9:00 do 13:00 hodin uskutečnil v areálu zámeckého parku Běh naděje.

Už po sedmé se všichni žáci naší školy se svými učiteli zapojili do humanitární akce (inspirované Během Terryho Foxe), aby podpořili boj se zákeřnou nemocí – s rakovinou.

Dětské odpoledne a pouštění draků

V úterý 23. 9. 2014 se uskutečnilo odpoledne pro děti s pouštěním draků. Na jednotlivých stanovištích žáci plnili různé úkoly - chůze na chůdách, běh přes překážky, skákání panáka, jízda na koloběžkách. Nechyběl ani skákací hrad a oheň, kde si každý opekl špekáček. Foukalo opravdu hodně, a tak draci létali vysoko. A nechyběla ani sladká odměna za splnění všech disciplín.

Den otevřených dveří

Ve čtvrtek 25. září jsme slavnostně otevřeli nové učebny naší školy. Jazyková i relaxační učebna září novotou a pyšní se novým nábytkem, zařízením pro výuku jazyků a dalšími prvky, které posunou výuku zase o kousek dál.

Děkujeme všem, kteří se s námi přišli radovat z nově otevřených učeben.

Akce byla uskutečněna v rámci projektu OPVK, za podpory ESF v ČR, program pro rozvoj klíčových kompetencí – Klíč k poznání.

Dětské odpoledne

26. 9. – Evropský den jazyků

Opět po roce jsme si na naší škole připomněli den jazyků. Jazyky se snažíme podle věku a schopností žáků zapojit do různých činností, na které není během klasických hodin čas. Žáci si vyrábí pomůcky do vyučování, zjišťují různé rekordy, sestavují pocitovou báseň nebo myšlenkovou mapu na téma, které je jim blízké.

Environmentální program Ptáčovské rybníky

14. 10. si naši sedmáci prožili všemi smysly program realizovaný lektory velkomeziříčského Ostrůvku. Přírodovědná zastavení byla připravena v krásné krajině u Ptáčova poblíž Třebíče.

Podzimní variace

22. 10. 2014 se ve škole uskutečnil třetí ročník Podzimních variací.

Vernisáž dětských prací nesla téma podzimní plody. Součástí vernisáže byl doprovodný program, který byl realizován formou dílniček. Děti naší školy, společně se širokou veřejností, mohly ochutnávat přírodní mošt, voňavé čaje, pečenou zeleninu, navlékaly si z přírodnin skřítky Podzimáčky, vytvářely obrázky, zkoušely hmat, ověřovaly si znalosti přírodnin, na školní zahradě se dostávaly do bezprostředního poznávání a chápání přírody. Třebaže počasí bylo doopravdy nevlídné, loučení s barvami podzimu se vydařilo.

Sfoukly se svíčky, vypil se poslední hrneček čaje a nám nezbývá, než se těšit na příští podzim s jeho neopakovatelnými hrátkami.

Environmentální program

Podzimní variace

Třetáci a čtvrtáci na plavání

Ve školním roce 2014/2015 se výuky plavání zúčastnilo celkem 48 žáků naší školy. Devatenáct žáků ze 3. třídy absolvovalo povinnou výuku plavání a 29 žáků ze 4. A a 4. B třídy zdokonalovací výuku. Žáci byli při výuce rozděleni do čtyř družstev, kde pod vedením zkušených učitelů plavání získávali základní plavecké návyky či prohlubovali svoje dovednosti, které se naučili v minulém školním roce. Po poslední desáté lekcí dostali všichni žáci mokré vysvědčení. Dětem se tato výuka líbila a všichni litovali, že těch deset lekcí moc rychle uběhlo.

Dne 23. 10. po plaveckém výcviku navštívili žáci firmu ESKO-T Třebíč, která se zabývá sběrem a zpracováním komunálního odpadu. Žáci se zde seznámili s různými formami sběru, tříděním a zpracováním komunálního odpadu na území okresu Třebíč.

Sběrový den

Ve čtvrtek 23. 10. se žáci školy zapojili do tradičního sběru starého papíru. Za doprovodu učitelů se vydali s kárkami do všech koutů Budišova a svezli papír ke škole. V okolních vesnicích proběhl sběr v průběhu úterý. Devátáci naložili papír do přistaveného kontejneru firmy ESKO-T.

Děkujeme všem občanům za podporu této akce.

Úřad práce a knihovna Třebíč

Ve čtvrtek 23. 10. navštívili žáci 9. ročníku úřad práce v Třebíči. Byli seznámeni se službami, které ÚP poskytuje a také besedovali na téma volba povolání. Pracovnice úřadu trpělivě odpovídala na dotazy a poskytovala žákům informace například o tom, která povolání jsou na trhu práce nejvíce žádaná.

Přežijeme?

30. 10. 2014 se žáci šesté třídy seznámili s podmínkami života a technikami přežití – zejména s uměním rozdělat oheň netradičními způsoby.

Viděli, jak rozdělávají oheň domorodí obyvatelé v Malajsii, Jižní Americe, Africe, jak to umí Eskymáci a jak to uměli naši předkové v Evropě. A proto, že nejlépe se člověk učí, když si to může zkusit sám, i my jsme zkoušeli křesadla a různé třecí metody, prohlíželi si nejrůznější druhy troudu a měli všetečné otázky.

Poutavým programem nás provázel samouk Standa Juhas z Velkého Meziříčí.

Akce byla uskutečněna v rámci projektu OPVK, za podpory ESF v ČR, program pro rozvoj klíčových kompetencí – Klíč k poznání.

Výlet do planetária

Po dvou letech se 5. a 6. třída opět podívala do planetária. Tentokrát to bylo poprvé od jeho nové rekonstrukce. V programu Buňka! jsme se „prošli“ lidským tělem. Poté následovala cesta do Technického muzea. Tam jsme mohli putovat uličkou řemesel, jak vypadala mezi dvěma světovými válkami, a zkusit si různé hry a hlavolamy na základě fyzických zákonů v technické herně.

Výlet do planetária

Kurzy pro veřejnost

Základní škola se zapojila do projektu ke zvýšení vzdělanosti v oblastech počítačové gramotnosti, spotřebitelské gramotnosti a základů podnikání (Vzdělávání pro venkov – počítačové, podnikatelské a spotřebitelské vzdělávání v obcích do 2000 obyvatel). Další kurzy proběhnou v lednu 2015.

Změna telefonních čísel

Základní škola ukončila provoz pevných linek, kontaktovat nás můžete na těchto mobilních číslech:

ředitel – 724 091 786, účetní – 734 404 384, školní družina – 724 378 338, školní jídelna – 606 074 936.

Za kolektiv pedagogů ZŠ Budišov Jana Janová

Změna má svůj význam

Na úvod si dovoluji poděkovat všem, kteří naše sdružení nebo jednotlivé kandidáty podpořili v podzimních komunálních volbách. Výsledkem bylo, že jsem já obhájil mandát zastupitele našeho městyse a Veronika Ležáková se stala novou a věřte mi, že i do budoucna velmi platnou zastupitelkou. Chybělo opravdu málo a bylo nás ještě o jednoho víc (Miroslav Nováček), což by úplně jinak rozdalo karty a mohlo tak dojít ještě k výraznějším změnám. Bohužel nestalo se tak a je nyní potřeba vycházet ze skutečného stavu a zařadit se podle toho.

Ještě se na krátko zastavím u předvolební kampaně, resp. u doby před volbami. Naši kandidáti se pravidelně scházeli a o všem se rozhodovalo většinovým názorem. Náš i můj cíl bylo, aby občané Budišova měli širší spektrum při výběru svých zástupců do zastupitelstva. Nedělali jsme žádnou negativní kampaň, nikoho jsme nepomlouvali, nešpinili a už vůbec jsme si nic nevymýšleli. To se bohužel nedá říct o některých ostatních kandidátech na jiných kandidátkách. Chápu, že některým nebylo po vůli a nešlo jim na rozum, že čtyři roky hájím oranžové barvy a pak najednou začnu sám něco aktivně podnikat, stavět kandidátku a ucházet se tak mimostranicky o přízeň místních voličů. Chápu také, že se mi vyčítala moje druhá nejslabší účast na jednáních zastupitelstva. Zde je dobré mít na paměti, že jsem měl nejmladší děti ze všech zastupitelů, zprvu velmi časově náročnou práci a teď jsem více než rok na rodičovské dovolené. Všechny tyto aspekty sebou nesou jistá úskalí a ten, kdo tak malé děti také má, tomu jistě rozumí.

Navíc jsme s Veronikou byli ve velkém očekávání, týkajícím se povolebního vyjednávání. Přeci jen naše zcela nové a narychlo vzniklé sdružení nezávislých kandidátů se umístilo z osmi kandidátek na krásném třetím místě. A tím pádem by se s námi mělo vyjednávat a počítat, leč byli jsme od prvopočátku odsunuti na vedlejší kolej. Přitom by se tu na obecní úrovni opravdu nemělo politikařit, ale všichni zvolení zástupci by měli spolupracovat a táhnout za jeden provaz. Vždyť prospěch Budišova je ta jediná věc, o kterou by se všichni měli snažit. V tom případě by mělo být jedno kdo je kde a měly by se držet principy, které se tu minimálně tři volební období (tzn. minimálně 12 let) dodržují – což je poměrné zastoupení a náš nárok na jednoho radního a ne opozice.

Co je ale ještě víc za hranou a nemůžu se s tím v žádném případě smířit, natož ledabyly přejít je, jaké nepravdy a v některých případech i nehorázné lži byly o mně v tu dobu šířeny. Ba dokonce šlo v některých případech o účelové zastrašování či vyhrožování mojí osobou. Schválně ty dotyčné teď tady nebudu jmenovat, na to ještě podrobně dojde, ale všeobecně nejvíce takových lží o mně šířili a možná ještě šíří lidé, kteří se mě asi báli a určitě i někteří stále bojí. Člověk s charakterem a hlavně s čistým svědomím, by se k ničemu takovému uchylovat nikdy nemusel a hrál by férovou hru za všech okolností. Nevěřili byste, kolik lidí se začalo radikálně odlišně chovat nebo mi dokonce neodpovídat na můj pozdrav, když zjistili vzniklou novou kandidátku. To vše vypovídá o povahách těch lidí a rozhodně mi v mnoha směrech otevřeli oči. Paradoxně jsem za to vděčný a rozhodně na tyto lidi nezapomenu.

Jsem rád, že Veronika Ležáková byla na ustavujícím zastupitelstvu zvolena jako členka finančního výboru a já dokonce za předsedu kontrolního výboru. Sice jsem Veroniku navrhoval jakožto jedinou ženu do rady a jak popisují výš podle rozložení počtu hlasů i zvolených zástupců jsme měli mít nárok na jednoho radního, žel bohu vítězná ČSSD a její koaliční partneři byli proti. Dokonce ani tak tradiční a běžnou věc, jakou je diskuze, mi na ustavujícím zasedání zastupitelstva ostatní jako doplnění programu neodhlasovali. Zřejmě se někteří nechtěli z jistých věcí zpovídat. Jejich škoda. Neuvědomují si totiž, že dříve či později je jejich stín stejně dožene. Já bych si jen přál, aby i na dalších jednáních zastupitelstva byli naši obyvatelé a projevovali tak zájem nad veřejným děním u nás a diskutovali o všem, co je trápí. My se pokusíme být vám v tom nápomocni.

David Kašpar

Jiří Škarek – Básně

(*18. 3. 1960 †24. 2. 2009)

*Jsi ten který zůstává
Navzdory zlým časům
Jsi měkký jak hlína na které všechno stojí
A máš rád pohádky se šťastným koncem
Jsi ten který dostává rány
A nikterak je nevrací
Jsi jako tažný kůň
Stále to táhneš kamsi dopředu
Jsi ten který zasévá sémě
A nesklízí úrodu
Jsi strom s hlubokými kořeny uprostřed lesa
Jsi ten který to nevzdává
I když všechny vlaky už odjely
Jsi ten který neztrácí naději
I když všechny zvony už odzvonily
Jsi ten o kterém se nepiší knihy
Jsi ten na kterého si nikdy nikdo nevzpomene
Nezůstávej stát
Jsi malá loďka uprostřed proudu
Jsi zrnko pisku unášené větrem
Jsi tichý kout pro mladé lásky
Jsi lipová alej nedaleko opuštěného nádraží
Jsi děvče pro všechno se stále ohnutými zády
Jsi prázdný dům plný dětského smíchu
Jsi ubožák bez křestního listu
Jsi pouštěný důl hluboko pod zemí
Jsi jalovice vedená na porážku
Jsi luční květina vyrostlá v obděláné zahradě.*

25. 9. 2004

*Chodím jak tělo bez duše
Nepotkám tě
Jsem jako šíp napjatý do kuše
Nepoznám tě
Dej mi nějaké znamení, milá
Ať to vydržím
Tělo mám těžké jak kamení
Ať aspoň sním
V létě se mi stýská po sněhu
Podrž mě pevně
V zimě zas po zeleném břehu
Ber si vše ze mě
Musím tě uvídnout alespoň do pátku
Usmívej se v duchu
Ať už je konečně začátek začátku
Nezabiju muchu*

24. 4. 2008

O lokálce ze Studence přes Budišov, o školním vagoně, čuníkovi a salutýrce

Vyprovokovala mě krátká zmínka v článku Josefa Škarka. Když jsme jezdili k dědečkovi, přestupování ve Studenci bylo prvním velkým zážitkem. Kampak se hrabou neosobní velkoměstská nádraží na to studenecké! Parní lokomotivy projíždějících vlaků zde při zastavení nabíraly vodu. Obrovskou nálevku (jakpak se jí odborně říkalo?) zaměstnanci stanice otočili k lokomotivě a velký proud vody začal natékat do jejího kotle z nádrže, umístěné ve zvláštní vysoké budově u prvního nástupiště. (Ta tam ještě stojí, ale není už pochopitelně používána). Jiným velkým zážitkem byl ruch na nástupišti. Kolem vlaku, který přijížděl od Brna či Jihlavy a ve Studenci zastavil, začali hned pobíhat členové či zaměstnanci rodiny Kopuletovy a nabízeli limonády, horké párky a jiné pochoutky, které si někteří cestující, vyklonění z oken vagonu, zakupovali. Napínavé byly momenty, kdy prodavači podávali jídlo či inkasovali peníze podél vlaku, který se již znovu rozjížděl. Držel jsem jim palce, aby v běhu s pivem či párkem neupadli a hlavně, aby stačili dostat zapláceno. Během války, kdy bylo vše jen na potravinové lístky, tak nabízeli jen pivo nebo dokonce jen čerstvou vodu. Po přeseďnutí do lokálky směr Budišov jsem se již od dětství těšil na budišovské nářečí. Nepřeháním, když napíšu, že to byla vždy „hudba pro moje uši“. Vždyť tak mluvil nejen můj dědeček, ale i další příbuzní a hlavně moji budišovští kamarádi!

Další vzpomínky patří již cestám do školy do Velkého Meziříčí. V Budišově ranní čekání na příjezd lokálky od Studence mělo svůj půvab. Někteří studenti v nádražní čekárně při velmi skrovném osvětlení doháněli to, na co jim předešlý večer doma nestačil čas. Ostatní postávali před čekárnou. Vybavuje se mi vzpomínka na primána Miloše Pospíšila. Bylo to takové „šidlo v pytli“. Jednoho rána byl však hoch nezvykle tichý a jakoby ospalý. Bylo vidět, že ho něco strašně tíží. Oni totiž Pospíšilovi během předešlé noci zabíjeli čuníka. Pochopitelně na černo. Milošův starší bratr mu celou cestu z domova nařizoval, že se nesmí, ani slovem, o té zabíjačce před ostatními zmínit. Bylo to úředně zakázané a tresty byly skutečně velmi přísné. Milošův vnitřní zápas musel být velký. Za

chvíli lokálka přijela a my jsme se všichni nahrnuli do vagonu, který byl vyhrazen pro školáky. Ano, na tom voze byla skutečně cedule s nápisem ŠKOLNÍ MLÁDEŽ. Když pan přednosta Chalupa dal pokyn k odjezdu, Miloš to už nevydržel a z ničeho nic vykřikl: „Bél hodně, ale nakonec přece jednú kvikl!“ Pochopitelně tím nemyslel pana přednostu. Pohlavek, který Milošovi vzápětí vlepil starší bratr, nám vše vysvětlil.

Musím se také zmínit o tom, jaké bylo zařízení osobního vagonu. Předně: lavice byly zásadně dřevěné. V polovině vagonu bývala kupé, druhou tvořily dva či tři páry širších lavic, pak následovala ulička, kterou procházel průvodčí, a u oken na druhé straně byla proti sobě vždy jen dvě sedátka. Tam sedávaly nejčastěji dívky, aby je kluci neškádlili. Nad lavicemi byly pochopitelně prostory pro zavazadla. Cestou do školy hovor vázl. Kdo mohl, ten se ještě učil. Třeba si opakoval německá slovíčka, protože za okupace jsme měli některé předměty čistě v němčině. Cestou do Meziříčí bývalo jednou z mála ranních zábav pozorování spolužáka ze Dvorka u Nárámče, který nechodil na vlak do Budišova, ale do Rudíkova. Někdy zaspal a pak dobíhal. To jsme otevírali okna a hlasitě mu fandili. V Meziříčí jsme od nádraží (bylo to staré nádraží na kopci, kde trať končila) spěchali s kopce do Čechových sadů a pak znovu do kopce ke gymnáziu. Koncem války, kdy vlaky mívaly zpoždění, jsme úmyslně šli do školy pomalu. Rozhodující slovo měli přítomní spolužáci z nejvyšších tříd (septimáni a oktáváni), podle toho, jestli se potřebovali vyhnout první hodině vyučování.

Cesty ze školy bývaly mnohem veselejší. Ti nejstarší hrávali karty, hodně se také sborově zpívalo. Někdy se hrála „salutýrka“. V čem hra spočívala? Vylosovaný hráč se postavil čelem k oknu a jeden ze zbývajících ho plácl přes zadek. Postižený se snažil okamžitě otočit a poznat pachatele, ale ostatní již stáli v pozoru a salutovali. Takže určit to, kdo plácl, nebylo jednoduché. Pro mě to byla hra zcela nová a já se v koutku kupé se smíchem velice bavil. Zde musím odbočit.

Důležitou součástí oken ve vagonu byl způsob jejich otevírání. Pod každým oknem byl široký kožený řemen, opatřený, asi tak v deseticentimetrové vzdálenosti, prosekanými otvory. Normálně na tom nejkratším konci řemenu byl otvor nasazen na kolík, vyčnívající ze stěny vagonu. Při této poloze bylo okno zavřeno. Když se řemen z tohoto kolíku sejmul, začalo okno klesat a tím se otevřelo. Při úplném spuštění řemen mizel ve skulině ve stěně vagonu. Jen jeho konec vykukoval.

Zpět k „salutýrce“, která byla hlavně zábavou studentů z nejvyšších tříd. Ti si jednou všimli, že se velice bavím na úkor těch, co byli právě plácnuti, špatně uhodli pachatele a museli znovu nastavit svůj zadek „k oběti“. Jednou jsem byl za své posmívání náhle uchopen dvěma zdatnějšími studenty, vystrčen do poloviny těla do otevřeného okna, kdosi přidržel řemen a já byl znehybněn přivřeným oknem. Pak začala strašlivá salutýrka na mém podvyživeném těle. Řezali a řezali, žádné otáčení a určování pachatele. Naopak z vedlejšího kupé byl k vykonání vrcholného čísla programu povolán sextán Karel Pavlas. Jeho levačka měla strašlivou pověst. Exekuce trvala dlouho. Pamatuji si, že když se lokálka konečně blížila k Budišovu, stál právě nějaký pantáta s kravkami u hodovského přejezdu. Lokomotiva jako obvykle pískala, ale pantáta nechápal, protože z okna vagonu visel do půl těla vystrčený kluk a ječel, spíš řval bolestí. Dva další dny jsem si nesedl. Naštěstí dneska na trati jezdí motorák a okna se už tak neotevírají.

Své vyprávění uzavřu vzpomínkou na dobu dávno minulou, jak mi ji líčil můj tchán. Bylo to na začátku minulého století, když se císař František Josef I. jel podívat na manévry do Velkého Meziříčí. Byl znám jako ctitel vlaků a proto tam jel i studeneckou lokálkou. Děti z okolních škol šly se svými učiteli k trati mávat a provolávat slávu „drahému mocnáři“. Tak i děti z Pyšela. Vypravěč patřil k těm nejmladším. Vlak přijížděl, děti mávaly a vyjeveně se dívaly po oknech, kdy uvidí císaře. Když se malý Fanoušek vrátil domů, maminka se ho vyptávala, jestli císaře viděl. Odpověděl: „Někoho sem ve vlaku viděl. Stál u okna, bel celé v bílým. Tak sme mávali. Pan řídící nám ale potom řekl, že to bel kuchař“.

JZ

Budišovské ticho

Když bude tento článek číst fyzik nebo žáci naší budišovské ZŠ, kteří to znají z fyziky, tak si pomyslí, co to piši za hlouposti. Ticho je přece jen jedno, a to má hodnotu nula decibelů. Má pravdu ten fyzik i ti žáci! Lékař, který léčí sluch pacientů, řekne, že ticho je to, když zvuk je pod prahem pacientovy slyšitelnosti. Má taky pravdu! Zkušený a životem zkoušený manžel považuje za ticho situaci, když jeho „ukecaná“ choť odejde ke kamarádce a on si může na „plné kule“ (nevíte, jak to slovní spojení vzniklo?) pustit v televizi hokejové utkání nebo detektivku.

Takže teď tedy víme, že ticho má mnoho podob. Záleží na lokaci, čase i prostředí. Ticho (relativní) nastane v Budišově v noci, když přestane pouliční ruch, vlaky nejsou slyšet, pohasly obrazovky televizorů i počítačů a všichni spí. No a třeba na Spáleninách, nebo v Doubravě je ticho skoro pořád. Jinak zní Budišov na jaře, když je prosycen zpěvem vesnických ptáků a jinak v zádumčivém podzimu, který se teď přesunul do zádumčivější zimy. Co třeba ticho na Dušíčce? Tak, jak máme smog v ovzduší, nebo světelný smog, tak máme zamořené smogem hluku i naše prostředí. Proto lidé utíkají do klidu samot, kostelů i do osamění, nebo putují aspoň do příměstských lesů, na Brca, nebo Doubravy a hledají tam ticho a životní rovnováhu.

Kromě ticha v našich uších máme ale i tiché víno, tichou dohodu, tichou domácnost, ticho před bouří (třeba v dlouhodobém manželství), „ticho po pěšině“, jako teď po volbách. Anebo si možná vzpomínáte na dětskou hru „tichá pošta“, která, když skončilo předávání informací, v nás vyvolala salvy smíchu. Když je chlap potichu, přemýšlí. Když je žena potichu, je nasr...atá. Ticho léčí, vždy je to ostrov bezpečí. Tak si teď šetřete ušní ústrojí, ať pak neslyšíte jen s naslouchacími přístroji!

No a nastal ten čas, kdy budeme opět zpívat v tichu kostelů a františky provoněných ztichlých domovů: „Tichá noc, přesvatá noc...“ A také: „Tiše a ochotně purpura na plotně voní...“. A já půjdu mým ztišeným rodištěm, možná i zabíleným sněhem, na náš unikátní třípatrový hřbitov navštívit hroby svých předků a známých a spolužáků. Je jich tam už bohužel hodně a u každého tiše v zamyšlení nad tím pomíjivým světem postojím...

Slunce už zapadlo za Rudíkovem, v západu oranžovém. Budišov jde spát. Slyšíš to ticho posvátné, které tu krajinu ovládne?

Ing. Rostislav Tesař

„Zvonící kámen“

V půli června mohli cykloturisté (a nejenom oni) jedoucí z Kamenné směrem k řece Oslavě spatřit těsně nad Kamennou útvar připomínající zvoničku. Pokud se rozhodli zastavit a podívat se, uviděli úzký asi 3 m vysoký kámen, vsazený do velkého, ze země vyčnívajícího balvanu. Na jeho vrcholku kamene je zavěšen vykovaný funkční zvonek a ve spodní části kovová tabulka s nápisem: Můj Hlas, Hlas života Kameňáci 2014.

Z internetových stránek se dá vyčíst, že tuto zvoničku (první zvonění se uskutečnilo 13. 6. 2014) zbudovalo občanské sdružení Kameňák. Pohodlná lavička zve k odpočinku, místo samo a zvonička pak k zastavení.

Karel Pavlíček, foto Karel Průša

Rohy – kříž v kruhu

Pro školáky to byl předposlední den letních prázdnin roku 2013. Počasí bylo dobré, vítr nefoukal, tak jsem si cestu na kole užíval. Jel jsem ve směru od Oslavičky na obec Rohy. Asi 70 metrů za cedulí, která mě potvrdila, že jsem opustil okres Žďár n. Sázavou a opět jsem na Třebíčsku, jsem si všimnul po levé straně silnice obrovského balvanu. Jeho část byla kameníky odtěžena. Sesedl jsem s kola a šel kámen obhlédnout. Nenašel jsem na něm žádné kamenické značky, nic, co by mne zaujalo. Běžná standardní záležitost. Když jsem se vracel ke kolu, můj pohled spočinul na kameni v blízkosti listnatého stromu, při polní cestě. Byly na něm naházené ztrouchnivělé latě, snad z nějakého dřívějšího plotu. Když jsem laťky nadzvedl, nestačil jsem se divit. Na čelní straně kamene, jehož délka je asi 1 metr, výška 65 cm, byl vytesán kruh o průměru 30 cm a v něm rovnoramenný kříž. Hloubka rytí je asi 1,5 cm. Něco podobného jsem dosud neviděl a ani v literatuře o křížových kamenech jsem se s tím nesetkal. Kdo sem ten kámen usadil? A proč? Stalo se zde nějaké neštěstí, nebo se zde odehrála nějaká významná událost? Kámen stojí na začátku polní cesty, která po pár stovkách metrů končí v poli. Na mezi této cesty je usazeno několik kamenů, bez jakéhokoli označení. Může být náš kámen nějaký mezník, hraničník? Těžká odpověď. I tak jsem měl obrovskou radost. Cesta do Třebíče byla dlouhá. Vzpomněl jsem si, jak jsme byli s Karlem Průšou pozváni do Jihlavy do Českého rozhlasu Region do pořadu Tandem. Zde jsme odpovídali na zvědavé otázky moderátorky Tamary Peckové o kamenných památkách na Třebíčsku. Jedna z prvních otázek zněla: „*Vy hledáte určitý kámen, protože z archivu víte, že má existovat, ...nebo narazíte na nějaký kámen v terénu a pak hledáte, co je zač?*“ Odpověděl jsem asi takto: „*Ani tak, ani tak. Takhle to nefunguje. Když jsem někdy v roce 2006 s pátráním po kamenech začal, představoval jsem si to velice jednoduše. Navštívím archiv, muzeum, Památkový ústav a za půl roku je vymalováno. V archivu mě řekli, že přede mnou se o křížové kameny nikdo nezajímal. A pročítat tisíce různých písemností s nadějí, že tam najdu něco o památných kamenech, je beznadějnější, než hledat jehlu v kupce sena. Třebíčské muzeum nemá s kameny nic společného, tím nemíním skvělou sbírku minerálů. Památkový ústav v Telči má evidenci křížových kamenů, ale pouze těch, které jsou vedené jako nemovitá kulturní památka. Těch je na okrese jen ale 12 kusů.*“ Za ta léta, co kameny hledám, se mně stalo jen dvakrát, že jsem objevil kámen náhodou, bez nějakého upozornění, nebo zjištění z písemností. Šťastné náhody se nekonají.

Vraťme se k našemu kamenu u Rohů. Ukázal jsem ho několika lidem ze Společnosti pro výzkum kamenných křížů. Jsou to odborníci, ale žádný z nich si netroufnil jednoznačně říct, že se jedná o typický křížový kámen, nebo o nějaký mezník. Podaří se nám někdy objasnit a rozluštit toto tajemství?

Můžete nám pomoci, já osobně uvítám jakoukoli informaci o zajímavých kamenech.

Pěkné zimní období všem čtenářům Budišovského zpravodaje přeje

Emanuel Nožička

Domov

*Pohrdneš stříbrem,
zlata se nedočkáš.*

*Obcházíš po světě,
i ve střevicích z nejměkčího safiánu
tam duši tlačí
kuří oko stesku.*

*Nad hudbu královského nástroje
vrznutí branky
před zápražím doma.*

Josef Suchý

Z PŘÍRODY

Nález vzácné lupenaté houby bedlovnice zlaté – *Phaeolepiota aurea* v zámeckém parku v Budišově u Třebíče

Bedlovnice zlatá je nápadný a krásný druh. Je to velká houba s kloboukem v mládí polokulovitým, pak široce zvoncovitým až vyklenutým, 50 až 250 mm širokým, zrnitě poprášeným, zlatožlutým, rezavě žlutým až rezavě oranžovým nebo skořicově hnědým a často zřetelně vrásčitým. Lupeny jsou v mládí krémové, později, jak dozrávají výtrusy, rezavě hnědé. Třeň je válcovitý, směrem dolů rozšířený až kyjovitý, 80–300 mm dlouhý a 10–35 mm široký, světle žlutý až světle skořicově zbarvený, s velkým blanitým prstenem. Dužnina je světle žlutá, mírně nakysle aromatické chuti.

Roste v celé Evropě v lesích a parcích na podzim, u nás velice vzácně. Většinou nalézáme více plodnic jednotlivě i v malých trsech, často v kopřivách, pod olšemi a dalšími listnatými stromy na okrajích cest na půdách bohatých na dusík. Je jedlá a velmi chutná a prakticky nezaměnitelná za jiné druhy hub. V mykologickém herbáři Moravského zemského muzea na zámku v Budišově u Třebíče je uloženo 16 položek (sběrů) z 9 lokalit z Moravy a 2 ze Slovenska.

10. října letošního roku se podařilo panu učiteli Zdeňku Smrčkovi nalézt tuto krásnou houbu v zámeckém parku v Budišově.

Alois Vágner, Moravské zemské muzeum v Brně

Bedlovnice zlatá

Začátkem října jsem při procházce parkem našel houbu, která mě zaujala svým vzhledem, barvou i velikostí.

Po návratu domů jsem v atlasech hub hledal, o jaký druh se může jednat. Během několika minut se mi podařilo houbu určit. Jednalo se o vzácnou bedlovnici zlatou. Při čtení popisu tohoto druhu byla zmínka o tom, že případný výskyt je vhodné nahlásit na některou z mykologických stanic.

Bedlovnice zlatá v budišovském zámeckém parku

Podařilo se mi kontaktovat vedoucího mykologického sdružení kraje Vysočina Ing. Burela, který se během několika desítek minut dostavil do Budišova. Společně jsme zašli na místo výskytu, kde byl potvrzen nález bedlovnice zlaté. Houbu vyfotografoval a zapsal potřebná data a údaje pro mykologickou společnost.

Z rozhovoru vyplynulo, že počet míst, kde se tato houba nachází, je velice malý. V kraji Vysočina se jedná údajně pouze o dvě lokality. Jedna je v blízkosti Jihlavy, druhá v Budišově, v zámeckém parku.

V místě nálezů byla umístěna informační tabulka, aby se i ostatní návštěvníci parku mohli seznámit s touto vzácnou houbou. Bohužel, během několika dnů došlo ke zničení

houby i celého naleziště neznámým vandalem, což je mi velmi líto. Doufejme, že se bedlovnice zlatá objeví i v dalších letech v naší lokalitě a její osud nebude tak smutný.

Děti z přírodovědného kroužku Poštolka v místě nálezu bedlovnice zlaté

Všem houbařům do dalšího roku přeji úspěšnou sezónu.

Mgr. Zdeněk Smrček, foto Jana Janová

Každá věc na světě má svoje tajemství, ale v určitých věcech je toto tajemství zřetelnější než v jiných. V moři, ve žluté barvě, v očích starých lidí a v hudbě.

George Luis Borges

SPORT

Atlet roku 2014

Tak jsme to viděli v ČT 1. Petr Svoboda, který ani v sobotu 8. listopadu 2014 v České televizi nezapřel, že je z Budišova, se Atletem roku nestal (skončil na 9. místě). Ale je nazýván Návratem roku a od oné soboty může být i Zpěvákem roku.

Který jiný zpěvák se může pochlubit tím, že měl v jednom pořadu větší ovace, než Karel Gott a Ewa Farna dohromady?

Jistě, nebylo to ani tak kvalitou jeho zpěvu (i když se mu všechno povedlo a playback byl tentokrát téměř bezchybný). Atletická obec zkrátka ocenila znovuzrození atleta pro dráhu a vynutila si i jeho (očividně režírovaný) návrat k děkovačce.

Budišov také děkuje za nevšední zážitek.

Podívat se můžete zde: <https://www.youtube.com/watch?v=fuACajlFdDk>

(Nebo si dejte do Googlu **atlet 2014 svoboda youtube** – to je jednodušší.)

L. Dokulil

„Podkolejáci“ versus „Nadkolejáci“

V sobotu 4. 10. 2014 se opět proti sobě postavili dva „nesmířitelní“ soupeři:

Fotbalová družstva „Podkolejáků“ proti „Nadkolejákům“ se střetla na fotbalovém hřišti za Chovatelským domem.

Když říkám družstva, tak tím chci zdůraznit, že fotbal už není jen pro chlapce a muže, ale své uplatnění zde mají i dívky a ženy.

Složení obou družstev se neslo ve znamení míchání generací i pohlaví.

Od mladších chlapců a dívek z kategorie žáků, dorostenců a juniorů, po muže střední generace až po kmety důchodového věku. Všechna tato směsice ale našla společnou zálibu - fotbal a s nádechem humoru a srandy.

Ale zpět k podstatě, což je sportovní boj na fotbalovém hřišti.

„Podkolejáci“ nastoupili ve žlutých dresech a „Nadkolejáci“ v dresech modrých a pod přísným dohledem výtečného rozhodčího pana Petra Karase.

V obou družstvech byli hráči s velkými fotbalovými zkušenostmi z utkání na různých stupních výkonnostních fotbalu, ale byli zde i takoví hráči, kteří se chodí na fotbal jen dívat. Na vlastní kůži se každý mohl přesvědčit, že balón je kulatý, neposedný, skáče, jak se mu zachce a ne jak si hráč ve své hlavě přeje. Hřiště je strašně velké už po krátkém sprintu, branka je pro brankáře velmi velká, ale pro střelce je zase moc malá. I přes tyto problémy se všichni zúčastnění s plným zaujetím pustili do utkání. „Podkolejáci“ měli z kraje utkání sice míč více na svých kopačkách, ale „Nadkolejáci“ uplatnili taktiku smrtelných protiútoků. Když se k tomu přidalo několik nedorozumění mezi brankářem „Podkolejáků“ a jeho spoluhráči v obraně, byl stav utkání po krátké době 3:0 pro „Nadkolejáky“. Pan rozhodčí sledoval pozorně nejen hru, ale i zvyšující se únavu všech

hráčů, a proto byla běžná hrací doba v pravidelných intervalech přerušována a hráči měli možnost si odpočinout a doplnit ztracenou energii „rezavým“ iontovým nápojem se značkou „Starobrno 11“. Tento povolený doplněk ale v prvním poločase šel k duhu jen hráčům „Nadkolejáků“, kteří svůj náskok navýšili na hrozivých 4:0.

Poločasová přestávka s bojovou poradou „Podkolejáků“ přinesla výsledek hned po zahájení druhého poločasu. Pan rozhodčí dal pokyn k zahájení hry a Pavel Karas po rozehraní vystřelil přímo ze středového kruhu na branku „Nadkolejáků“. Brankář „Nadkolejáků“ stál před brankou a jen se díval jak míč letí do sítě za jeho zády. Role se úplně obrátily. „Nadkolejáci“ hráli, ale góly padaly jen do jejich branky. Když pan rozhodčí Karas naposledy písknul do své píšťalky, na ukazateli byl konečný stav utkání 4:4. A je dobojováno.

Všichni to přežili ve zdraví a mohou se těšit na příští utkání spojené s přátelským setkáním sportovními milovníky lidí.

Závěr: Není důležité zvítězit, ale důležité je zúčastnit se.

Zpracoval Ing. Ladislav Glovacz

„Lauda“ – Martin Chalupa, nejlepší plážový fotbalista České republiky

V lednu tohoto roku jsem sledoval na večerním programu České televize přímý přenos z pražského paláce Žofin, kde byli vyhlášováni nejlepší fotbalisté České republiky v neprofesionálním fotbale za rok 2013. Jednalo se tedy o fotbalisty, fotbalistky a trenéry v různých mládežnických kategoriích, futsal (pozn. halový fotbal) a plážový fotbal.

Právě při vyhlásování nejlepšího plážového fotbalisty, konkrétně při jeho medailonu, jsem zbystril. Nejlepším plážovým fotbalistou byl vyhlášen Martin Chalupa, kapitán mistrů České republiky BS Bohemians 1905 a současně i kapitán reprezentace České republiky. Martin Chalupa si bohužel nepřevzal cenu osobně z rukou fotbalové legendy Antonína Panenky, neboť byl momentálně v zahraničí.

V té chvíli jsem si nebyl zcela jist, ale jako fotbalový fanoušek budišovské kopané jsem si po zhlédnutí medailonu vybavil mladého blonděatého technického fotbalistu, který se mi z Budišova před více jak 10 lety „kamsi ztratil.“ Vybalil jsem si Martina Chalupu (narodil se v roce 1980), mezi budišovskými příznivci fotbalu známého spíše pod přezdívku „Lauda“. V paměti mi zůstal jako takový, v dobrém slova smyslu, hračička, co se rád mazlil s míčem a mnohdy tím až zkoušel pevnost nervů budišovských fanoušků. Až s odstupem času jsem se následně u počítače ujistil o tom, že tím nejlepším plážovým fotbalistou byl doopravdy náš bývalý budišovský fotbalista!

Jeho spoluhráči v plážovém týmu BS Bohemians 1905 v domácí soutěži jsou například Jan Koller (historicky nejlepší střelec reprezentace ČR ve „velkém“ fotbale), Radek Šírl (Bohemians 1905, 1. liga) nebo brankář Miroslav Miller (FK Mladá Boleslav, 1. liga). S týmem BS Bohemians 1905, kde je Martin Chalupa kapitánem i manažerem, se prosadil i na mezinárodní scéně. V Lize mistrů v plážovém fotbale se letos v italské Catanii probíjeli do osmifinále. V rozhodujícím zápase o postup ze skupiny porazili anglického šampióna Portsmouth BSC jednoznačně 7:2 (dvakrát skórovali Martin Chalupa i Jan Koller). V osmifinále narazili „klokani“ na BS Milán, což je nejlepší italský tým vyškolený hvězdami z Brazílie, Španělska či Švýcarska, který spolupracuje s AC Milán. Češi ještě minutu před koncem překvapivě vedli 2:1, ale nakonec prohráli 2:3.

S mužstvem BS Bohemians 1905 po zisku titulu mistr České republiky ha rok 2013 (Martin Chalupa s pohárem, v horní řadě, druhý zleva Jan Koller)

S mužstvem TJ Sokol Budišov v roce 2000, Martin Chalupa, klečící, druhý zprava

S mužstvem reprezentace České republiky na mistrovství světa v roce 2014 (Martin Chalupa s kapitánskou páskou a vlajčkou)

Martin Chalupa byl prvním českým hráčem plážového fotbalu, který získal zahraniční angažmá, a to rovnou v Itálii, v její nejvyšší soutěži série A v klubu Mare di Roma!

Martinovo fotbalové působení je velice bohaté (působení v plážovém fotbale je podtrženo):

Sokol Budišov (3. třída), HFK Třebíč, FC Zličín (pražský přebor), Dukla Praha (pražský přebor, trenér Jan Berger), FC Zličín, Slavoj Vyšehrad (3. liga), Omonia Aradippou (Kypr, 2. liga), AO Ayia Napa (Kypr, 2. liga), Loko Vltavín (3. liga), BFV 08 Bischofswerdy (Německo, landesliga, tj. „6. liga“), Mare di Roma (Itálie, serie A, plážový fotbal), Sokol Klecany a FK Zbuzany (okresní přebor, doplňkově k zahraničnímu angažmá), reprezentační výběr České republiky (od roku 2008, v současnosti kapitán, asistent trenéra), Heidenauer SV (Německo, oberliga, tj. „5. liga“), Slavoj Vyšehrad (3. liga), BS Bohemians 1905 (plážový fotbal, kapitán, manažer týmu).

V současnosti žije Martin Chalupa v Praze, pracuje ve finančním poradenství a také podniká.

Ladislav Eichler

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Budišovská jubilea 2015

- 900 let Písemná zmínka o vsi Dobrutoys na území dnešního Budišova
- 110 let Založena knihovna pro lid
- 100 let Narozen Leonhard Smrček, později letec v Anglii (29. 12.)
- 90 let Narozen Jaroslav Man, později letec (25. 2.)
- 90 let Narozen Vlastimil David, pozdější zkušební letec (1. 11.)
- 80 let Zavedeno zvukové kino
- 75 let Zřízena 1. třída Měšťanské školy
- 60 let Založení tanečního souboru Echo 55
- 30 let Zřízen stavební odbor
- 30 let Slavnostní otevření klubovny Osvětové besedy v suterénu kultur. sálu (28. 3.)
- 25 let Zahájení stavby zdravotního střediska (2. 4.)
- 20 let Otevření restaurace Sport (8. 6.)
- 20 let Zahájení provozu čerpací stanice pohonných hmot (2. 7.)
- 15 let Osvětlení budišovského kostela (29. 7.)
- 15 let První představení nového ochotnického souboru (21. 11.)
- 15 let Otevření sběrného dvora (únor)
- 5 let Zahájení stavby kanalizace

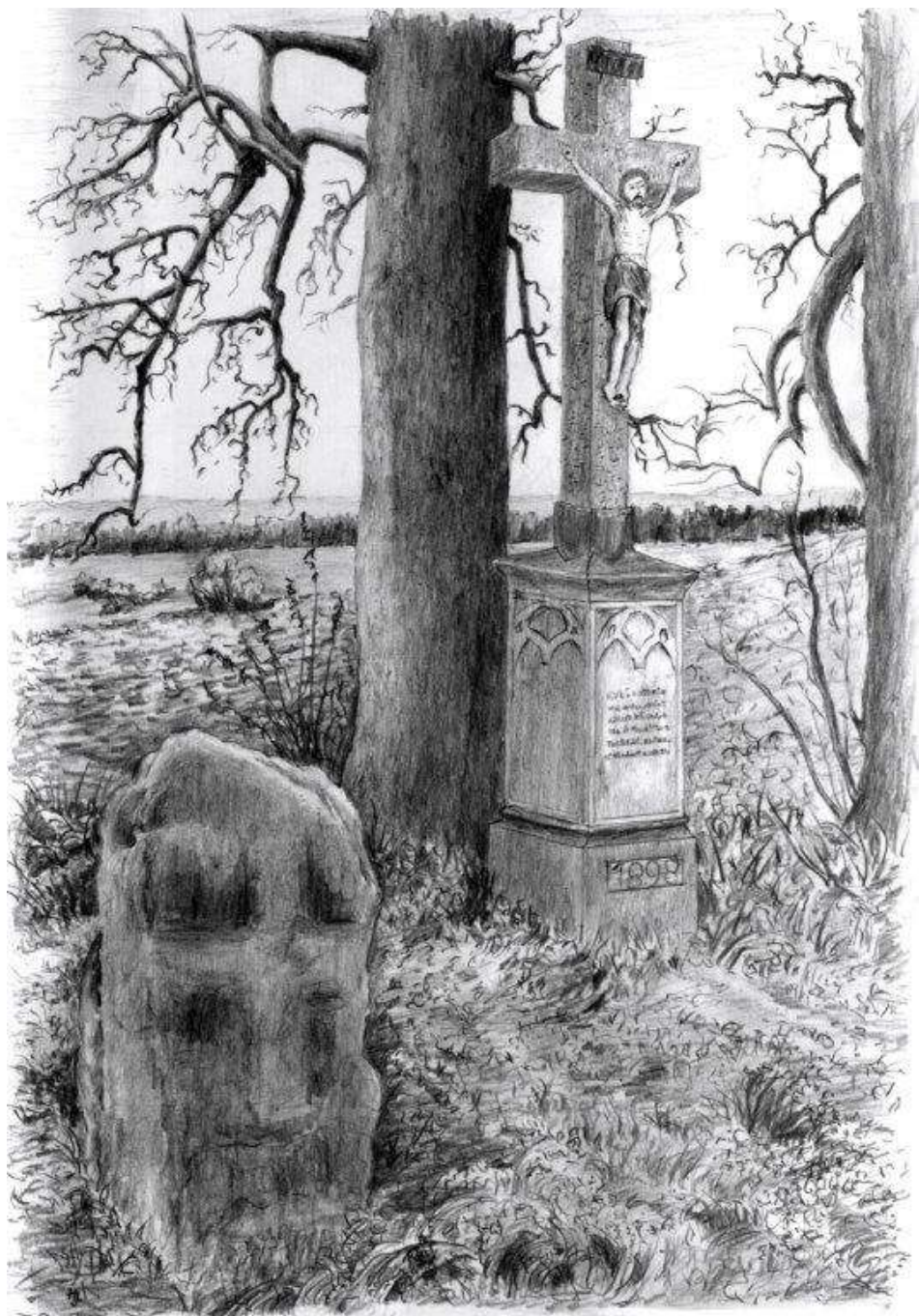
Jan Horký – 80 let

Začátkem prosince se významného životního jubilea dožívá Jan Horký z Třebíče, který je autorem nespočtu kreseb, se kterými se můžeme setkat, kromě jiného, i v nedávno vydaných publikacích věnovaných památným kamenům a kamenným památkám na Třebíčsku.

Jan Horký není neznámý ani čtenářům Budišovského zpravodaje. Několik jeho kreseb provází texty Emanuela Nožičky věnované smírčím a jiným kamenům v našem okolí.

Redakce Budišovského zpravodaje přeje panu Janu Horkému do dalších let hodně zdraví a mnoho pěkných kreseb.

Boňov – smírčí kámen, kresba Jan Horký

JÍZDNÍ ŘÁD

Platí od 14. 12. 2014

Křižanov – Studenec

přípoj						
Vel. Meziříčí	Budišov	Studenec	do Brna		do Třebíče	
odjezd	odjezd	příjezd	odjezd	příjezd	odjezd	příjezd
	4.15 p	4.25 p	4.30	5.37	4.49	5.06
5.18 x	5.46	5.57 x	6.00 x	7.10	6.00 x	6.17
8.12 x,s	8.42	8.53	8.58 x,s	10,12	8.58	9.15
10.16 s,n	10.42 s,n	10.53	10.58	12.12	10.58	11.15
12.14 x,n	12.41 x,n	12.52	12.58	14.14	12.58	13.15
14.21	14.47	14.58	15.01	16.14	15.01	15.18
16.06	16.39	16.50	16.58	18.14	16.58	17.15
19.26 x	19.52 x	20.03	21.03	22.11	20.17 x,n	20.32

Studenec – Křižanov

přípoj						
z Brna		z Třebíče		Studenec	Budišov	Vel. Meziříčí
odjezd	příjezd	odjezd	příjezd	odjezd	odjezd	příjezd
		6.18 x	6,35	6.55 x,s	7.09	7.34 x,s
7.39	8.55	8,39 x,s	8.57	9.01 x,s	9,14	9,39 x,s
9.39	10.55	10.39	10.57	11.01 s,n	11.14	11.39 s,n
11.39	12.55	12.39	12.57	13.00 x,n	13.14	13.39 x,n
13.39	14.55	14.42	15.00	15.06	15.19	15.56
15.39	16.55	16.39	16.57	17.05	17.19	17,52
18.39	19.58	19.41 x	19.56	20.09 x	20,22	20.48

Vysvětlivky:

x – jede v pracovní dny; nejede 22.XI. – 2.I.

x, s – jede v pracovní dny, sobotu a 1.,8.V.; 28. X; nejede 27.XI, 2.,9.V.

x, n – jede v pracovní dny a neděli a státem uznané svátky; nejede 24.–26.,31.XII; 5.IV.; 1.,8.V.; 27.IX.

s, n – jede jen v sobotu a neděli

p – jede jen v pondělí a 7.IV.; 7.VII.; 29.IX. a 18.XI.; nejede 22. – 29.XII.; 6.IV.; 28.IX. a 16.XI.

časy beze značek – jede v pracovní dny, sobotu a neděli

Poznámka: Vel. Meziříčí (stanice nad Penny Marketem)

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	115,9 mm
říjen	32,5 mm
listopad	38,1 mm

Z Telčských listů 11. listopadu 2014

Doporučujeme k přečtení:

Deník Jana Křena seniora

Zajímavou přílohu pro zájemce o historii telčského regionu a I. světové války má druhé číslo letošního ročníku zpravodaje, který vydává městys Budišov na Třebíčsku. Na 24 stranách (!) uveřejnil deník **Jana Křena**, který si myslibořský rodák (1888–1960) vedl v letech 1916 až 1921, tedy v době jeho zajetí v I. světové válce a účasti v československých legiích v Rusku. Vydání deníku připravil pro zpravodaj Karel Pavlíček díky rodinnému archivu. Autorem deníku je otec Jana Křena, známé osobnosti regionu. Výstava jeho obrazů je stálou expozicí ve věži sv. Ducha. Pozoruhodný tisk je v nabídce městské knihovny.

Opravy

V textu Osud budišovského zámku po roce 1945, na str. 30, je správné jméno pana Bačáka Metoděj, ne Matěj, jak jsme uvedli. U jednoho z obyvatel zámku, str. 31, Ladislava Syrového došlo k záměně jmen. Ladislav Syrový, který bydlel na zámku, nyní bydlí naproti Pekařství u Ležáků (nebydlel v domě, který je v majetku manželů Piňosových).

Na str. 39 (8. třída 1970/71) došlo při přepisu k záměně jména, správně má být Milada Šoukalová, a ne, jak jsme uvedli, Marie Šoukalová, omlouváme se.

V textu Vzkříšení Svobody, str. 67 ke konci odstavce Nejprve vyrovnáním svého nejlepšího času... má být: ...i před jeho bývalou manželkou, tyčkařkou Jiřinou.

Omlouvám se čtenářům, redakci i Jiřině Ptáčnickové (tak se dnes zase jmenuje), že jsem ji v časovém presu nazval omylem výškařkou, čímž jsem ji asi trochu ponižil. Tyčkaři jsou vlastně taky výškaři, ale s tím klackem přece jen létají o poznání výš...

L. Dokulil

OBSAH

Zima a vítr	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚŠTYSE	3
Usnesení č. 1 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 10. 11. 2014	3
INFORMACE Z MĚŠTYSE	4
Uzavření smlouvy	4
Ochrana ovzduší a spalování odpadů	4
ZPRÁVY	6
Dýňobraní	6
Volby do Zastupitelstva městyse Budišov	9
Porovnání složení zastupitelstva se zastupiteli zvolenými v roce 2010	11
Dvě hodiny v jiném světě	12
Z HISTORIE	14
Budišov 1927 – Pohled od Kašparových k Pavlasovým	14
Budišovská kostelní věž	14
Z historie budišovské školy XXII (ročník 1956)	17
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	18
Základní škola Budišov	18
Změna má svůj význam	24
Jiří Škarek – Básně	26
O lokálce ze Studence přes Budišov, o školním vagoně, čuníkově a salutýrce	27
Budišovské ticho	29
„Zvonící kámen“	30
Rohy – kříž v kruhu	31
Domov	32
Z PŘÍRODY	33
Nález vzácné lupenaté houby bedlovnice zlaté	33
Bedlovnice zlatá	34
SPORT	36
Atlet roku 2014	36
„Podkolejáci“ versus „Nadkolejáci“	36
„Lauda“ – Martin Chalupa, nejlepší plážový fotbalista České republiky	41
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	44
Budišovská jubilea 2015	44
Jan Horký – 80 let	44
JÍZDNÍ ŘÁD	46
POČASÍ	47
Měsíční úhrn srážek	47
Z Telčských listů 11. listopadu 2014	47
Opravy	47